Plán péče

o přírodní rezervaci

Valach

Na období

2023 – 2031

Ing. Marián Horváth
Mgr. Petra Hanáková Bečvářová

Obsah

1. Základní údaje o zvláště chráněném území 1

1.1 Základní identifikační údaje 1

1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR 1

1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí 1

1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma 2

1.5 Překryv území s jiným typem ochrany 2

1.6 Kategorie IUCN 3

1.7 Předmět ochrany ZCHÚ 3

1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu 3

1.7.2 Předmět ochrany – současný stav 3

1.8 Cíl ochrany 4

2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany 6

2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů 6

2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů 6

2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů 7

2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti 10

2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti 10

2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy 11

2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch 12

2.4.1 Základní údaje o lesích na lesních pozemcích 12

2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochranářských zásahů do území a závěry pro další postup 13

2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize 14

3. Plán zásahů a opatření 15

3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ 15

3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání 15

3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území 17

3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností 17

3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu 18

3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území 18

3.5 Návrhy na regulaci rekreačního a sportovního využívání území veřejností 19

3.6 Návrhy na vzdělávací a osvětové využití území 19

3.7 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území 19

4. Závěrečné údaje 20

4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností) 20

4.2 Použité podklady a zdroje informací 20

4.3 Seznam používaných zkratek 21

4.4. Podklady pro plán péče zpracoval 21

5. Přílohy 22

1. Základní údaje o zvláště chráněném území

1.1 Základní identifikační údaje

evidenční číslo:	487
kategorie ochrany:	Přírodní rezervace
název území:	Valach
druh právního předpisu, kterým bylo území vyhlášeno:	výnos
orgán, který předpis vydal:	Ministerstvo kultury ČSR
číslo předpisu:	9.292/69-II/2
datum platnosti předpisu:	20. 11. 1969
datum účinnosti předpisu:	17. 12. 1970

1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR

kraj:	Moravskoslezský
okres:	Opava
obec s rozšířenou působností:	Vítkov
obec s pověřeným obecním úřadem:	Vítkov
obec:	Březová, Vítkov
katastrální území:	Jelenice (781134); Lesní Albrechtice (680184)

Příloha:
M1 – Orientační mapa s vyznačením území

1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí

Zvláště chráněné území
Katastrální území: (680184) Lesní Albrechtice

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m^2)	Výměra parcely v ZCHÚ (m^2)
653/1		lesní pozemek		225552	16857
653/2		lesní pozemek		50438	49099
Celkem					**60956**

Katastrální území: (781134) Jelenice

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m^2)	Výměra parcely v ZCHÚ (m^2)
90/1		lesní pozemek		2245	871
92/1		lesní pozemek		812555	67071
Celkem					**67942**

Hranice ZCHÚ je vedena po hranicích JPRL na úroveň porostní skupiny, konkrétně zasahuje do LHC 720000, platnost LHP 1. 1. 2013 – 31. 12. 2022. K prostorové identifikaci bylo použito kombinace vektoru vrstvy parcel katastru nemovitostí (ze dne 21. 6. 2022), aktuálního rastru obrysové mapy lesnické pro předmětné LHC a vektoru hranic ZCHÚ evidovanému u

AOPK ČR. Porostní skupiny zasahující do ZCHÚ jsou prostorově identické s JPRL uvedenými v „Příloze 1: Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich“ v plánu péče s předchozí platností.

Výměra parcel, které zasahují do ZCHÚ částí byla stanovena planimetrováním v GIS nástroji, přičemž výměra v dotčené ploše byla stanovena územním ziskem dle georeferenčního systému S-JTSK/Krovak East North – kód EPSG:5514.

Rozdíl v aktuální výměře ZCHÚ oproti výměře uvedené v plánu péče s předchozí platností je způsoben kombinací faktorů – v průběhu platnosti předchozího plánu péče došlo k digitalizaci vrstvy KN, západní hranice ZCHÚ je vedena podél vnějšího – výsepního meandru řeky, který může v kulminovaných sezónních průtocích erodovat břehy.

Ochranné pásmo:
Ochranné pásmo není vyhlášené, je jím tedy dle § 37 zákona č. 114/1992 Sb. pás do vzdálenosti 50 m od hranice ZCHÚ.

Příloha:
M2 – Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma

1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma

Druh pozemku	**ZCHÚ plocha v ha**	**Vyhlášené OP plocha v ha**	**Způsob využití pozemku**	**ZCHÚ plocha v ha**
lesní pozemky	13,3898	-		
vodní plochy	-	-	zamokřená plocha	-
			rybník nebo nádrž	-
			vodní tok	-
trvalé travní porosty	-	-		
orná půda	-	-		
ostatní zemědělské pozemky	-	-		
ostatní plochy	-	-	neplodná půda	-
			ostatní způsoby využití	-
zastavěné plochy a nádvoří	-	-		
plocha celkem	**13,3898**	-		

1.5 Překryv území s jiným typem ochrany

národní park: -
chráněná krajinná oblast (včetně zóny): -

překryv s jiným typem ochrany: - EECONET - zóna zvýšené péče o krajinu (kód: 203)
- Národní geopark - Krajina břidlice (kód: 15)
- ÚSES - regionální biocentrum Valach (kód: 1572)

mezinárodní statut ochrany: -

Natura 2000
ptačí oblast: -
evropsky významná lokalita: -

Severní část ochranného pásma PR je v částečném překryvu s regionálním biokoridorem Zálužné-Valach (kód: 933).

1.6 Kategorie IUCN

III - přírodní památka nebo prvek

1.7 Předmět ochrany ZCHÚ

1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu

Dle výnosu Ministerstva kultury České socialistické republiky čj.: 9.292/69-II/2, ze dne 20. 11. 1969 se zřizuje státní přírodní rezervace Valach k ochraně porostu charakteristického pro úvaly potoků a řek na humóznějších a hlubších profilech.

1.7.2 Předmět ochrany – současný stav

A. ekosystémy

ekosystém	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému	kód předmětu ochrany*
L5.1 Květnaté bučiny	69	Vyspělá až přestárlá kmenovina horizontálním, místy stupňovitým zápojem. V horní etáži dominance buku lesního, smrku ztepilého, javoru klenu, lípy malolisté. Vrůstavý habr obecný. Pomístně skupinky tyčkoviny smrku ztepilého. Z přirozené obnovy místy buk lesní, pouze jednotlivě. Místy zápoj porušený rozvolněný, vytvářejí se světliny.	a
L5.4 Acidofilní bučiny	25		a

Pozn.: Přírodní biotopy a habitaty dle vrstvy Přírodní biotop aktualizace 2007 – 2021 a Habitat aktualizace 2007 – 2021 WMS AOPK ČR.
Ekosystémy klasifikovány dle Chytrý et al. 2010.
*kód předmětu ochrany:
a = předmět ochrany spadá pod definici předmětu ochrany dle zřizovacího předpisu ZCHÚ
b = předmět ochrany překrývající se EVL/PO (v závorce je uveden kód stanoviště dle vyhl. č. 166/2005 Sb., hvězdičkou (*) jsou označena prioritní stanoviště a druhy)
c = další významný ekosystém nebo jeho složka, který je navržen k doplnění mezi předměty ochrany ZCHÚ (viz i kap. 3.4)

Přílohy:
T1 - Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich
M3 - Mapa dílčích ploch a objektů
M4 - Lesnická mapa typologická
M5 - Mapa stupňů přirozenosti lesních porostů
M6 - Mapa biotopů

1.8 Cíl ochrany

Cílem ochrany přírody je umožnit na území dostatečné výměry trvalou existenci a vývoj přirozeným a přírodě blízkým lesním ekosystémům s životaschopnými populacemi přirozeně se vyskytujících druhů volně žijících organismů.

Dílčí cíle:
Udržet stávající lesní porosty odpovídající stanovištním poměrům 4. lesního vegetačního stupně, tzn. přírodě blízké lesní porosty bohatých bučin (Fagetum eutrophicum), obohacených kamenitých lípových bučin (Tilieto-Fagetum acerosum lapidosum) a svěžích kamenitých bučin (Fagetum lapidosum mesotrophicum).

Území ponechat v režimu samovolného vývoje s absencí výchovných a obnovných těžeb, bez vzniku holin (možná je pouze redukce stanovištně nepůvodních druhů dřevin).

Trvale usměrňovat výkon mysliveckého práva tak, aby stavy býložravé zvěře umožňovaly přirozenou obnovu (generační obměnu) všech zastoupených dřevin přirozené druhové skladby.

A. ekosystémy

ekosystém	cíl ochrany	indikátory cílového stavu
L5.1 Květnaté bučiny	Cílem ochrany je zajistit trvalou existenci stanoviště minimálně v rozloze dané při vyhlašování ZCHÚ a zlepšit prostorovou, věkovou a druhovou strukturu porostů oproti stavu při vyhlášení tj. vybudovat lesy tvořené výhradně dřevinami přirozené druhové skladby zpravidla s převažujícím zastoupením buku lesního (*Fagus sylvatica*), smíšené, s dostatečně početnými a přirozeně se obnovujícími populacemi jednotlivých druhů dřevin, s maloplošně rozrůzněnou věkovou (resp. tloušťkovou) a prostorovou strukturou dřevinné složky lesa, s ponecháváním dřevin k fyzickému dožití a k zetlení, tzn. lesy schopné (za předpokladu udržování ekologicky únosných stavů zvěře a provádění opatření proti šíření invazních geograficky nepůvodních druhů rostlin) samovolného vývoje bez rizika vymizení méně početných populací dřevin PDS nebo vzniku situací plošně významného nesouladu mezi fyzickým dožíváním a přirozenou obnovou dřevinné složky lesního ekosystému.	• *rozloha ekosystému (cca 70 % území)* • *přítomnost všech vývojových fází ekosystému* • *klasifikace stupně přirozenosti „les přírodní“*

L5.4 Acidofilní bučiny	Cílem ochrany je zajistit trvalou existenci stanoviště minimálně v rozloze dané při vyhlašování ZCHÚ a zlepšit prostorovou, věkovou a druhovou strukturu porostů oproti stavu při vyhlášení tj. vybudovat lesy tvořené výhradně dřevinami přirozené druhové skladby zpravidla s převažujícím zastoupením buku lesního (*Fagus sylvatica*), smíšené, s dostatečně početnými a přirozeně se obnovujícími populacemi jednotlivých druhů dřevin, s maloplošně rozrůzněnou věkovou (resp. tloušťkovou) a prostorovou strukturou dřevinné složky lesa, s ponecháváním dřevin k fyzickému dožití a k zetlení, tzn. lesy schopné (za předpokladu udržování ekologicky únosných stavů zvěře a provádění opatření proti šíření invazních geograficky nepůvodních druhů rostlin) samovolného vývoje bez rizika vymizení méně početných populací dřevin PDS nebo vzniku situací plošně významného nesouladu mezi fyzickým dožíváním a přirozenou obnovou dřevinné složky lesního ekosystému.	• *rozloha ekosystému (cca 25 % území)* • *přítomnost všech vývojových fází ekosystému* • *klasifikace stupně přirozenosti „les přírodní“*

2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany

2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů

2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů

Chráněné území se nachází v katastru dvou obcí, a to Jelenice a Lesní Albrechtice, v nadmořské výšce 325 – 375 m. ZCHÚ je na strmém západně orientovaném svahu skloněném do údolí řeky Moravice. ZCHÚ je tvořeno především vysokokmenou bučinou, která porůstá strmé až mírně exponované svahy (se sklonem mezi 20-45°), které se svažují do údolí řeky Moravice.

Geomorfologie
Z hlediska geomorfologického členění České republiky náleží chráněné území do soustavy Krkonošsko-jesenické (IV), do Jesenické podsoustavy (IVC), celku Nízký Jeseník (IVC-8), podcelku Vítkovská vrchovina (IVC-8F) a okrsku Melčská vrchovina (IVC-8F-2) (Mackovčin et al. 2006).

Geologie
Svah údolí je pokryt svahovými hlínami a sutěmi, půdotvorným substrátem jsou zvětraliny kulmských flyšových hornin, které na prudkých svazích místy vystupují na povrch. Převládají masivní lavicovité droby místy s polohami slepenců.

Pedologie
Půdy jsou reprezentovány jílovitohlinitými a písčitohlinitými kambizeměmi s obsahem štěrku do 50 %. Z půdních typů jsou zastoupeny kambizemě modální, rankerové, rankery kambické a pravděpodobně i rankery modální. Místy se objevují také podzoly.

Klima:
Dle klimatogeografického členění ČSR (Quitt 1971) se zájmové území nachází v klimatické oblasti **MT7.** Charakterizuje jí normálně dlouhé, mírné a mírně suché léto s průměrným počtem 30-40 letních dnů (tj. dnů s maximální teplotou 25°C a vyšší) v roce a s průměrnou červencovou teplotou 16-17 °C. Přechodné období je krátké, s mírným jarem a mírně teplým podzimem (průměrná teplota v dubnu 6-7 °C a v říjnu je 7-8 °C). Zima je normálně dlouhá, mírně chladná, suchá až mírně suchá (průměrný počet ledových dnů, tj. dnů s maximální teplotou pod 0°C, je 40 až 50 v roce a průměrná lednová teplota je zde -2 až -3°C)(Quitt 1971).

Hydrologie
Území náleží do povodí řeky Moravice, která protéká podél západní hranice chráněného území, v samotném území se nenachází žádný vodní tok.

Flóra a fauna:
Smíšená (převážně listnatá) vegetace patří do podsvazu *Eu-Fagenion* Oberdorfer 1957 (svaz *Fagion* Luquet 1926) [dle Dočkalové (2004) do asociace *Dentario enneaphylli-Fagetum* Oberdorfer ex W. et A. Matuszkiewicz 1960]; místy přechod do fytocenologické asociace *Aceri-Carpinetum* Klika 1941 (svaz *Tilio-Acerion* Klika 1955).
Lesní porost je poměrně homogenní, největší území rezervace pokrývá prakticky čistá vysokokmenná bučina. Stáří porostu se pohybuje mezi 90-140 lety, na některých místech

porost přirozeně zmlazuje. Z dřevin je nejzastřenější buk lesní (*Fagus silvatica*), pouze místy jsou vtroušeny další druhy dřeviny jako javor klen (*Acer pseudoplatanus*) a v okrajových částech smrk ztepilý (*Picea abies*). Keřové patro prakticky chybí, bylinné patro je také vytvořeno jen velmi slabě. Z rostlinných druhů patří n území PR k nejvýznamnějším lilie zlatohlavá, hnilák smrkový, udatna lesní a rozrazil horský. Ze zástupců fauny lze zmínit výskyt mloka skvrnitého, holuba doupňáka, krahujce obecného, a také několik významných druhů brouků (*Hydraena reyi, Hydrocyphon deflexicollis, Hylis olexai, Philonthus subuliformis,* pýchavkovník červcový (*Endomychus coccineus*)) a hub vázaných převážně na mrtvé dřevo - štítovka lemovaná, prachovečník bukový a kržatka ostnitá.

2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů

druh	kategorie podle vyhlášky č. 395/1992 Sb.	stupeň ohrožení*	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace, další poznámky
Cévnaté rostliny			
Lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*)	O	C4a	Druh byl zaznamenán při průzkumu v roce 2004 (Dočkalová 2004) vzácně v severní části PR. Dle údajů v ND byl druh na území PR zaznamenán také v roce 2021 v počtu 5 sterilních jedinců. Druh preferuje prosvětlené lesy ale i otevřené plochy.
Hnilák smrkový (*Monotropa hypopitys*)	-	C3	Dle údajů v ND byl druh na území PR zaznamenán v roce 2021 v počtu 5 kvetoucích lodyh na několika místech PR. Druh se vyskytuje se v jehličnatých nebo smíšených lesích, preferuje stinná stanoviště.
Udatna lesní (*Aruncus vulgoris*)	-	C4a	Druh byl zaznamenán při průzkumu v roce 2004 (Dočkalová 2004) vzácně nad lesní cestou na západním okraji PR. Druh roste v suťových lesích, roklích, na stinných skalách i v pobřežních nivách.
Rozrazil horský (*Veronica montana*)	-	C4a	Druh byl zaznamenán při průzkumu v roce 2004 (Dočkalová 2004) roztroušeně až vzácně na území celé PR. Druh se vyskytuje v bučinách, případně jiných lesích s příměsí buku, na lesních prameništích, výrazně stínomilný.
Obojživelníci			
Mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*)	SO	VU	Dle údajů v ND byl druh na území PR zaznamenán v roce 2021 v počtu 1 jedinec. Přítomnost druhu (jedinců) byla potvrzena i v předchozím PP - s uvedením, že druh se rozmnožuje v těsné blízkosti ZCHÚ, přičemž lesní porosty jsou důležitým terestrickým biotopem dospělců.
Ptáci			
Holub doupňák (*Columba oenas*)	SO	VU	Přítomnost druhu byla potvrzena ornitologickým průzkumem z roku 2004 (Kočvara 2004) - deklarováno hnízdění 3 párů na území ZCHÚ s vazbou na doupné stromy ve starých porostech. Dle údajů v ND byl druh zaznamenán také v roce 2011, 2014 a 2016 v širším okolí PR a v roce 2021 přímo na území PR v početnosti 3 páry.

Krahujec obecný (*Accipiter nisus*)	SO	VU	Dle údajů v ND byl druh zaznamenán na území PR v roce 2021 v počtu 1 jedinec. Dále pak v roce 2016 v širším okolí PR. Druh obývá rozsáhlé lesní komplexy, jeho potrava často zahrnuje lesní pěvce.
Lejsek bělokrký (*Ficedula albicollis*)	-	NT	Přítomnost druhu byla potvrzena ornitologickým průzkumem z roku 2004 (Kočvara 2004) - 8 hnízdících párů. Dle údajů v ND byl druh zaznamenán na území PR také v roce 2021 v počtu 5 párů. Druh je hnízdně vázán na světlé listnaté lesy.
Volavka popelavá (*Ardea cinerea*)	-	NT	Přítomnost druhu byla potvrzena ornitologickým průzkumem z roku 2004 (Kočvara 2004) (početnost není známa). Druh potravně vázán na vodní plochy.
Datel černý (*Dryocopus martius*)	-	LC	Přítomnost druhu byla potvrzena ornitologickým průzkumem z roku 2004 (Kočvara 2004) - 1 hnízdící pár. Dle údajů v ND byl druh zaznamenán na území PR také v roce 2021 v počtu 1 pár. Přítomnost druhu a jeho hnízdění je na území PR považováno za významné. Druh obývá rozsáhlé smíšené lesy s dostatkem mravenišť a starých mýtných porostů, potravně vázán na larvy hmyzu a bezobratlé. Druh je typickým dutinovým hnízdičem.
Brouci			
Hydraena reyi	-	CR	Dle údajů v ND byl druh na území PR zaznamenán v roce 2007 v počtu max. 9 samců a 2 samice. Vodní brouk vázán na vodní prostředí u řeky Moravice.
Hydrocyphon deflexicollis	-	EN	Dle údajů v ND byl druh na území PR zaznamenán v roce 2007, v počtu 2 larvy.
Hylis olexai	-	EN	Dle údajů v ND byl druh na území PR zaznamenán v roce 2021, početnost neuvedena.
Philonthus subuliformis	-	EN	Dle údajů v ND byl druh na území PR zaznamenán v roce 2021 (početnost neuvedena).
Pýchavkovník červcový (*Endomychus coccineus*)	-	VU	Dle údajů v ND byl druh na území PR zaznamenán v roce 2021 na několika místech (početnost neuvedena). Druh žijící na stromových houbách a jimi prorostlém dřevě, občas navštěvují poraněná místa stromů s ronící mízou.
Houby			
Štítovka lemovaná (*Pluteus phlebophorus*)	-	EN	Dle údajů v ND byl druh na území PR zaznamenán v roce 2021 na několika místech (početnost neuvedena). Druh vázán na značně rozložené dřevo listnáčů, nejčastěji buku.
Prachovečník bukový (*Phleogena faginea*)	-	EN	Dle údajů v ND byl druh na území PR zaznamenán v roce 2021 na několika místech (početnost neuvedena). Vzácná dřevokazná houba rostoucí na mrtvém dřevě listnáčů (buk, habr, javor).
Kržatka ostnitá (*Flammulaster muricatus*)	-	EN	Dle údajů v ND byl druh na území PR zaznamenán v roce 2021 (početnost neuvedena). Vzácný druh rostoucí na dřevě listnáčů, vázaný především na pralesovité bučiny.

* stupeň ohrožení dle červených seznamů ČR:
Chobot & Němec (2017): Červený seznam ohrožených druhů České Republiky. Obratlovci. Příroda 34, Praha, 94 s.
Hejda, Farkač & Chobot (2017): Červený seznam ohrožených druhů ČR. Bezobratlí. Příroda 36:177-233, Praha.
Grulich & Chobot (2017): Červený seznam cévnatých rostlin ČR. Cévnaté rostliny. Příroda 35, Praha, 178 s.
Holec & Beran eds. (2006): Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. [Red list of fungi (macromycetes) of the Czech Republic]. – Příroda, Praha, 24: 1-282.

Rostliny (dle Grulich & Chobot 2017) **:** **C3** - ohrožený druh
C4a - vzácnější taxony vyžadující pozornost – méně ohrožené

Kategorie dle IUCN uvedená v červených seznamech Hejda, Farkač & Chobot (2017), Chobot & Němec (2017) a Holec & Beran eds. (2006):

CR - kriticky ohrožený
EN - ohrožený druh
VU - zranitelný druh
LC - málo dotčený druh
NT - téměř ohrožený druh

Kategorie dle vyhlášky č. 395/1992 Sb.:

O - ohrožený druh
SO - silně ohrožený
KO - kriticky ohrožený druh

Dle údajů uvedených v ND (nálezové databázi) se v širším okolí PR vyskytuje řada dalších druhů ptáků s různým stupněm ohrožení, např. vlaštovka obecná, lejsek šedý (zaznamenáni v roce 2016). Ze savců - skupina letouni, byl dle údajů v ND v letech 2010-2012 v širším okolí PR zaznamenán také výskyt řady druhů netopýrů, např. netopýr ušatý, netopýr dlouhouchý, netopýr černý, netopýr rezavý, netopýr večerní, netopýr vodní, netopýr vousatý, netopýr severní, netopýr Brandtův, netopýr brvitý a další, ale také vápenec malý. Existuje proto značný potenciál tohoto ZCHÚ pro ornitofaunu a skupinu letounů. Dle starších údajů v ND bylo v rámci širšího území kolem PR zaznamenáno mnoho druhů motýlů s různým stupněm ohrožení např. batolec duhový, bělopásek dvouřadý, modrásek očkovaný a další - tyto druhy byly však zaznamenány především v roce 1995 či 1981. Jejich novodobější výskyt není zaznamenán, bylo by však užitečné zaměřit se na skupinu bezobratlých v rámci budoucích průzkumů. Všechny tyto výše uvedené druhy, jejichž výskyt byl zaznamenán v rámci širšího území kolem PR, nebyly uvedeny v tabulce výše, neboť jejich výskyt v PR je pouze potenciálně možný či očekávaný, ale nepotvrzený. Do tabulky výše byly doplněny pouze významné druhy z ND, jejichž výskyt byl doložen přímo z území PR.

Dle ornitologického průzkumu PR Valach z roku 2004 (Kočvara 2004) bylo na území PR v roce 2004 zaznamenáno celkem 34 druhů ptáků, z toho přímo na území PR 23 druhů. Zbylých 11 druhů bylo zastiženo při přeletu nad zkoumaným územím. Celkem 21 druhů ptáků na území PR hnízdilo. Nejvýznamnější druhy jsou uvedeny v tabulce výše. Ptáci se vyskytují na celém území PR, Nejpočetnější výskyt je soustředěn do okrajových částí PR, kde přechází uniformní bukový porost v porost smíšený. Zejména v J a Z části PR, kde se nejpočetněji vyskytují starší stromy a trouchnivějící kmeny je ptactvu poskytována bohatá potravní nabídky a také řada hnízdních možností. Za nejcennější je považován výskyt a hnízdění holuba doupňáka a datla černého. Lokalita má velký potenciál pro dutinové hnízdiče. Území je celkově považováno za velmi cenné z hlediska ornitologie, které poskytuje potenciál pro dalších druhy ptáků.

Dle botanického inventarizačního průzkumu PR Valach provedeného v roce 2004 (Dočkalová 2004) bylo na území PR zaznamenáno mnoho běžných druhů rostlin, přičemž pouze hrstka

patří k vzácným či ohroženým taxonům. Nejvýznamnější druhy PR jsou: udatna lesní, lilie zlatohlavá a rozrazil horský. Tyto významné druhy jsou uvedeny v tabulce výše. Z hlediska rostlinných společenstev byly na území PR vylišeny 2 vegetační jednotky a to: bučina s kyčelnicí devítilistou a lipová javořina, avšak jedná se o poměrně rozšířená společenstva v rámci ČR.

2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti

a) abiotické disturbanční činitele

V případě sanace odumírajících dřevinných druhů se může v území projevit vliv bořivých větrů a tím změna světlostných poměrů v lokalitě. Tyto změny můžou mít pozitivní vliv na zvýšený podíl přirozeného zmlazení stávajících druhů dřevin.

b) biotické disturbanční činitele

Z biotických disturbančních činitelů je nejvýznamnější vliv kůrovce na populaci smrku ztepilého, vzhledem k tomu, že se jedná o stanovištně nepůvodní dřevinný druh, je vliv tohoto disturbančního činitele na populaci dřevinného druhu považován za ambivalentní, změny světlostních poměrů souvisejících s případným kalamitním rozsahem můžou mít vliv na zvýšený podíl přirozeného zmlazení stávajících druhů dřevin.

Z dalších známých disturbančních činitelů lze jmenovat vliv expanzivních a invazivních druhů rostlin podél odvozních cest při zpracovávání kůrovcové kalamity v okolí. Případná expanze do lesních porostů může limitovat ujímavost přirozeného zmlazení přirozených dřevinných populací.

V celém území je patrný významný vliv zvěře, přirozené zmlazení zde trpí okusem.

2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti

a) ochrana přírody

Přírodní rezervace Valach byla vyhlášena v roce 1969 k ochraně přírodě blízkých lesních ekosystémů. Díky ochraně lesních porostů zůstaly v území zachovány poměrně reprezentativní porosty květnatých bučin a suťových lesů.
V průběhu předchozí platnosti plánu péče bylo území ponecháno samovolnému vývoji.

b) lesní hospodářství

Lesní porosty v oblasti zůstaly díky odlehlosti a obtížné přístupnosti v přírodě blízkém stavu až do přelomu 18. a 19. století a to i přes dílčí hospodářské zásahy. V roce 1574 se v urbáři panství hradeckého uvádí, že lesy se k zvýšení dosud malého výnosu pronajímaly na zimu k pastvě valašského dobytka (až 500 ks). Jako hlavní dřeviny se uváděly jedle a buk. V Josefínském katastru (1787) byly pro katastry Lesní Albrechtice a Jelenice uváděny ve vysokém lese jako hlavní dřeviny jedle a buk a stejný podíl pařezin s bukem, habrem a břízou.

Z toho pařezin březových více než 1/3. Cílevědomé lesní hospodaření začíná v hradeckých lesích již v I. polovin 18. století. Na přelomu 18. a 19. stol zavedlo hradecké panství volnou plávku dřeva po řece Moravici. Až tímto opatřením byla umožněna pozvolná těžba tehdy 200 – 300 letých porost v okolí a to koncentrovanými holosečemi. Díky tomu došlo k radikálnímu odtěžení jedle i na příkrých svazích nad řekou (včetně území dnešního ZCHÚ).
Počátkem 19. stol. byla pro hradecké lesy provedena hospodářská úprava (lesní hospodářský plán z r. 1833). Podle popisu porostu LHP z roku 1842 byl na ploše dnešní rezervace smíšený les listnáčů s jedlí a buk tu byl zastoupen cca ve 40%.
Další obnova se zde uskutečnila až koncem 19. století s doplněním přirozeného zmlazení ponejvíce sadbou smrku. Stromy dnešní horní etáže pocházejí převážně z přirozené obnovy. Ve 30. a 60. letech minulého století byl do území zcela nevhodně vysázený stanovištně nepůvodní smrk ztepilý (*Picea abies*), v současné době dochází kumulativními vlivy spojenými s klimatickou změnou k rozpadu jeho populace.
Území by mohlo být destabilizováno pasečnou obnovou lesních porostů v ochranném pásmu při východním okraji území.

c) myslivost

Vysoké stavy spárkaté zvěře (geograficky původní srnec obecný *Capreolus capreolus*, geograficky nepůvodní daněk skvrnitý *Dama dama* a muflon *Ovis musimon*) v minulosti zásadně brzdily přirozenou obnovu všech dřevin v území. V současnosti je na celém území patrný výrazný vliv zvěře – okus semenáčků a sazenic. Obnova lesních porostů, především přimíšených dřevin, bude možná jen v oplocenkách.

Celé území spadá do myslivecké honitby 8122211021 – Jelenice. Řeka Moravice je hranicí s honitbou 8122206026 – Dubová. Cca 100 m od severního výběžku ZCHÚ je hranice s honitbou 8122211022 – Obora Jelenice.

d) rekreace a sport

Při západním okraji území (kolem řeky Moravice) je vedena cyklostezka, přičemž ale prudký sklon terénu v ZCHÚ nemotivuje cyklisty k vjíždění do jádra ZCHÚ. V trase cyklostezky se extenzivně nachází odpadky.

Přílohy:
T1 - Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich
M3- Mapa dílčích ploch a objektů
M4 - Lesnická mapa typologická
M5 - Mapa stupňů přirozenosti lesních porostů
M6 - Mapa biotopů
M7 - Mapa historická - monochromatické ortofoto z 50-tých let

2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy

- Výnos ministerstva kultury ČSR č. 9.292/69-II/2 ze dne 20. 11. 1969 o zřízení státní přírodní rezervace Valach
- Územní plán obce Vítkov
- Územní plán obce Březová

- Lesní hospodářský plán pro LHC 1351 - Vítkov - Lesy České republiky s. p., lesní správa Vítkov s platností 1. 1. 2013 - 31. 12. 2022

2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch

2.4.1 Základní údaje o lesích na lesních pozemcích

Přírodní lesní oblast	29 – Nízký Jeseník
Lesní hospodářský celek / zařizovací obvod	LHC 1351 – Vítkov
Výměra LHC (zařizovacího obvodu) v ZCHÚ (ha)	13,53 ha
Období platnosti LHP (LHO)	1. 1. 2013 – 31. 12, 2022
Organizace lesního hospodářství	LČR s.p., LS Vítkov, revír Dubová

Přehled výměr a zastoupení souborů lesních typů

Přírodní lesní oblast: 29 – Nízký Jeseník				
Lesní typ (LT)	**Název LT**	**Přirozená dřevinná skladba LT**	**Výměra (ha)**	**Podíl (%)**
3U	Úžlabní javorová JASENINA	DBL 1-4, JS 1-4, JV (KL) 1- 3, JL + - 1, LP +-1, BK + - 1, JD + - 2, SM + (-), OLL +	0,01	0,08
3Y	Skeletová dubová BUČINA	BK 4-7, BO +-4, DBZ 5-25, BR +-5, JD +-3, JV+	0,10	0,71
4A	Lipová BUČINA	BK 5-7, JD +-2, DBZ +-1, (JV, KL) 1-2, (LP, LPV) 1-2, HB +-1, (BR, JLH, JS, SM, TR) +-1	7,06	52,15
4B	Bohatá BUČINA	BK 5-7, JD +-2, DBZ +-1, (JV, KL) +-1, (LP, LPV) +-1, HB +-1, (BR, JLH, JS, TR) +-1	2,25	16,60
4F	Svahová BUČINA	BK 5-7, JD +-2, DBZ +-1, (JV, KL) 1-2, (LP, LPV) 1-2, HB +-1, (BR, JLH, JS, SM, TR) +-1	0,67	4,99
4S	Svěží BUČINA	BK 5-7, JD +-2, DBZ +-1, HB +-1, (LP, LPV) +-1, (JV, KL) +-1 (BR, JLH, JR, JS, OS, TR) +-1	3,45	25,47
Celkem			**13,53**	**100 %**

Pozn.: Zkratky dřevin vycházejí z vyhlášky č. 84/1996 Sb. příloha č. 4. Číselné označení, názvy a zkratky dřevin. Zastoupení dřevin PDS je uvedeno v desítkách procent.

Přirozená druhová skladba dřevin vychází z publikace Pravidla hospodaření pro typy lesních přírodních stanovišť v evropsky významných lokalitách soustavy Natura 2000 (Planeta 9/2006, Praha) a poznatků z praxe (Horváth in verb.).

Přílohy:

T1 - Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich
M3 - Mapa dílčích ploch a objektů
M4 - Lesnická mapa typologická
M5 - Mapa stupňů přirozenosti lesních porostů

2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochranářských zásahů do území a závěry pro další postup

V období platnosti plánu péče (1998-2007) v porostech nebyly realizovány žádné managementové zásahy (626Aa14b, 626a14a: příprava k obnově – „uvolňování nadějných" stromů, skarifikace půdy, podsadby buku lesního a jedle bělokoré; redukce smrku ztepilého, včetně odstraňování souší; 626Aa8b, 626Aa8a, 626Aa5: „probírka" na úkor smrku ztepilého, včetně odstraňování souší). Typ managementu, který byl navržen v tomto plánu péče nebyl realizován.

V předchozím období platnosti plánu péče (2008-2022) bylo území ponecháno samovolnému vývoji.

Druhová skladba v současnosti odpovídá přirozeným skladbám pro dané stanovištní podmínky, ovšem s absencí jedle bělokoré, jako významného edifikátora těchto společenstev.

Cílem ochrany území je udržet stávající lesní porosty odpovídající stanovištním poměrům 4. lesního vegetačního stupně, tzn. přírodě blízké lesní porosty bohatých bučin (Fagetum eutrophicum), obohacených kamenitých lípových bučin (Tilieto-Fagetum acerosum lapidosum) a svěžích kamenitých bučin (Fagetum lapidosum mesotrophicum).

Území lze ponechat v režimu samovolného vývoje s absencí výchovných a obnovných těžeb, bez vzniku holin (možná je pouze redukce stanovištně nepůvodních druhů).

Výrazným faktorem na celém území je vliv zvěře – okus. Bude nutné trvale usměrňovat výkon mysliveckého práva tak, aby stavy býložravé zvěře umožňovaly přirozenou obnovu (generační obměnu) všech zastoupených dřevin přirozené druhové skladby.

A. ekosystémy

ekosystém:	L5.1 Květnaté bučiny	
indikátory cílového stavu	**aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje ekosystému ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům**	
• *rozloha ekosystému (cca 70 % území)*	Z údajů mapování biotopů (aktualizace 2007 – 2021) činí rozloha ekosystému cca 69% výměry ZCHÚ	
	stav:	***dobrý***
	trend vývoje:	***setrvalý***
• *přítomnost všech vývojových fází ekosystému*	Vyspělá až přestárlá kmenovina horizontálním, místy stupňovitým zápojem. V horní etáži dominance buku lesního, smrku ztepilého, javoru klenu, lípy malolisté. Vrůstavý habr obecný. Pomístně skupinky tyčkoviny smrku ztepilého. Z přirozené obnovy místy buk lesní, pouze jednotlivě. Místy zápoj porušený rozvolněný, vytvářejí se světliny.	
	stav:	***zhoršený***
	trend vývoje:	***setrvalý***
• *klasifikace stupně přirozenosti „les přírodní"*	Lesní porosty jsou klasifikovány stupněm přirozenosti „les přírodě blízký", „les významný pro biodiverzitu"	
	stav:	***zhoršený***
	trend vývoje:	***setrvalý***

ekosystém:	L5.4 Acidofilní bučiny	
indikátory cílového stavu	**aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje ekosystému ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům**	
• *rozloha ekosystému (cca 25 % území)*	Z údajů mapování biotopů (aktualizace 2007 – 2021) činí rozloha ekosystému cca 25% výměry ZCHÚ	
	stav:	***dobrý***
	trend vývoje:	***setrvalý***
• *přítomnost všech vývojových fází ekosystému*	Vyspělá až přestárlá kmenovina horizontálním, místy stupňovitým zápojem. V horní etáži dominance buku lesního, smrku ztepilého, javoru klenu, lípy malolisté. Vrůstavý habr obecný. Pomístně skupinky tyčkoviny smrku ztepilého. Z přirozené obnovy místy buk lesní, pouze jednotlivě. Místy zápoj porušený rozvolněný, vytvářejí se světliny.	
	stav:	***zhoršený***
	trend vývoje:	***setrvalý***
• *klasifikace stupně přirozenosti „les přírodní“*	Lesní porosty jsou klasifikovány stupněm přirozenosti „les přírodě blízký“, „les významný pro biodiverzitu“, v jihovýchodní části „les nepůvodní“	
	stav:	***špatný***
	trend vývoje:	***setrvalý***

2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize

Při navrhované péči o ZCHÚ by nemělo dojít k vážnější kolizi zájmů ochrany, které nelze vyřešit obvyklými způsoby.

3. Plán zásahů a opatření

3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ

Cílem ochrany území, jak již bylo uvedeno výše, je udržet stávající lesní porosty odpovídající stanovištním poměrům 4. lesního vegetačního stupně, tzn. přírodě blízké lesní porosty bohatých bučin (Fagetum eutrophicum), obohacených kamenitých lípových bučin (Tilieto-Fagetum acerosum lapidosum) a svěžích kamenitých bučin (Fagetum lapidosum mesotrophicum).

3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání

a) péče o lesní ekosystémy na lesních pozemcích

Rámcová směrnice péče o lesní porosty na lesních pozemcích

Číslo směrnice	Kategorie lesa	Soubory lesních typů	Cílový předmět ochrany
1	**PŘÍRODNÍ REZERVACE** les zvláštního určení dle § 8/2/a zák. č. 289/1995 Sb.	**3U - Úžlabní javorová JASENINA** **3Y - Skeletová dubová BUČINA** **4A - Lipová BUČINA** **4B - Bohatá BUČINA** **4F - Svahová BUČINA** **4S - Svěží BUČINA**	**L5.1 - Květnaté bučiny** **L5.4 - Acidofilní bučiny**

Předpokládaná cílová druhová skladba dřevin	
SLT	**Druhy dřevin a jejich orientační podíly v cílové druhové skladbě (%)**
3U	**DBL 1-4, JS 1-4, JV (KL) 1- 3, JL + - 1, LP +-1, BK + - 1, JD + - 2, SM + (-), OLL +**
3Y	**BK 4-7, BO +-4, DBZ 5-25, BR +-5, JD +-3, JV+**
4A	**BK 5-7, JD +-2, DBZ +-1, (JV, KL) 1-2, (LP, LPV) 1-2, HB +-1, (BR, JLH, JS, SM, TR) +-1**
4B	**BK 5-7, JD +-2, DBZ +-1, (JV, KL) +-1, (LP, LPV) +-1, HB +-1, (BR, JLH, JS, TR) +-1**
4F	**BK 5-7, JD +-2, DBZ +-1, (JV, KL) 1-2, (LP, LPV) 1-2, HB +-1, (BR, JLH, JS, SM, TR) +-1**
4S	**BK 5-7, JD +-2, DBZ +-1, HB +-1, (LP, LPV) +-1, (JV, KL) +-1 (BR, JLH, JR, JS, OS, TR) +-1**
Poznámka: Uvedená cílová zastoupení druhů dřevin PDS jsou orientační, rozhodující je dynamika jejich přirozené obnovy.	

Porostní typ A	**Porostní typ B**
Smíšený listnatý s převahou BK	**B – jehličnatý s dominancí SM**

Základní rozhodnutí			
Hospodářský způsob (forma)		**Hospodářský způsob (forma)**	
(A) - (bez těžebních zásahů) (B) - (účelový výběr)		(B) - (účelový výběr)	
Obmýtí	**Obnovní doba**	**Obmýtí**	**Obnovní doba**
Fyzický věk	nepřetržitá	Fyzický věk	nepřetržitá

Dlouhodobý cíl péče o lesní porosty
- Lesy tvořené dřevinami přirozené druhové skladby (viz výše bod „cílová druhová skladba“), smíšené, s dostatečně početnými a přirozeně se obnovujícími populacemi jednotlivých druhů dřevin, s přirozeně rozrůzněnou věkovou (resp. tloušťkovou) a prostorovou strukturou dřevinné složky lesa, s ponecháváním dřevin k fyzickému dožití a k zetlení - tzn. lesy schopné (za předpokladu udržování ekologicky únosných stavů zvěře a provádění opatření proti šíření invazních geograficky nepůvodních druhů rostlin) samovolného vývoje bez rizika vymizení méně početných populací dřevin PDS nebo vzniku situací plošně významného nesouladu mezi fyzickým dožíváním a přirozenou obnovou dřevinné složky lesního ekosystému. - Stavy býložravé zvěře umožňující úspěšné odrůstání zmlazení všech zastoupených dřevin PDS.

Způsob obnovy a obnovní postup, včetně doporučených technologií

Obnovní postup:

- Výběr účelový (jednotlivý, výjimečně skupinovitý) zaměřený především na odstraňování nepůvodních druhů dřevin, výjimečně pro uvolňování (podporu vitality a plodivosti) málo zastoupených dřevin PDS, pomístní (převážně skupinovitě uplatňovanou) podporu plodivosti a přirozené obnovy dřevin PDS v porostech se zjednodušenou věkovou (resp. tloušťkovou) a prostorovou strukturou. Pro podporu příznivé věkové struktury přednostně využívat přirozeně vznikající východiska obnovy.
- Ponechání částí lesa bez úmyslné těžby a odvozu dříví za účelem zachování prostoru pro působení převážně samořídících procesů při vývoji lesa - týká se částí lesů s druhovou, věkovou (resp. tloušťkovou) a prostorovou skladbou příznivou z hlediska dalšího samovolného vývoje lesního ekosystému (viz výše bod „dlouhodobý cíl péče o lesní porosty“).

Způsob obnovy:

- Přirozená obnova: Přednostně podporovat a využívat přirozenou obnovu dřevin PDS jako základní způsob obnovy (cílem je zachování druhové a genetické rozmanitosti populací dřevin PDS, včetně dřevin přípravného lesa).
- Umělá obnova: Jen po dohodě s příslušným orgánem ochrany přírody (v souladu s plánem péče) za účelem vnášení málo zastoupených nebo chybějících dřevin PDS, nebo při dlouhodobé stagnaci nebo neúspěchu přirozené obnovy dřevin PDS. Převážně podsadba (případně sadba) jamková. Minimální počty sazenic a jejich kvalita v souladu s platnou legislativou. Původ reprodukčního materiálu: přednostně ze stejné přírodní lesní oblasti (PLO 29 - Nízký Jeseník) a z lesního vegetačního stupně (LVS) odpovídajícího místu obnovy, v případě nedostatku reprodukčního materiálu i z LVS přípustných podle platných právních předpisů. Využívat lze i nárosty vyzvednuté z geneticky vhodných porostů. Případné kultury zakládat smíšené (vícedruhové) již při prvním zalesnění (zastoupení hlavní dřeviny max. 70%), v případě opakovaného zalesnění (doplňování nárostů, vylepšování kultur) přednostně vysazovat jiné dřeviny PDS než dřeviny převládající (podporovat druhovou pestrost). Lhůta pro zajištění mladých porostů: podle potřeby lze prodloužit (za účelem využití více semenných let dřevin PDS a k zohlednění obvykle nižších výškových přírůstů mladých dřevin pod porostem a v menších porostních mezerách).
- Umělou obnovu neprovádět na pozemcích určených k plnění funkcí lesa s biologicky hodnotnou nelesní vegetací - např. na sutích, prameništích aj. (vymezovat je v rámci PUPFL jako bezlesí nebo jiné pozemky).

Péče o nálety, nárosty a kultury a výchova porostů,

Péče o nálety, nárosty a kultury:

Ochrana proti poškozování zvěří - přednostně oplocenkami (případně repelenty či jinými lokálně účinnými způsoby), podle potřeby individuální mechanická ochrana vzácných nebo jednotlivě či skupinovitě vnášených dřevin PDS (při vysoké míře poškozování dřevin zvěří jde o klíčové opatření pro zajištění generační obměny populací dřevin PDS v zastoupených lesních ekosystémech).

Ochrana proti konkurující vegetaci (buřeni) - Mechanická ochrana: vyžínání, výsek, výřez či ošlapávání buřeně (podle potřeby do zajištění nárostů či kultur); v kulturách šetřit přirozené zmlazení dřevin PDS.

Chemická ochrana: herbicidy používat jen zcela výjimečně (pouze na základě výjimky povolené příslušným orgánem ochrany přírody podle § 34/1/b zákona č. 114/1992 Sb.) v případech, kdy nehrozí nebezpečí závažného poškození nebo ničení přirozené vegetace (např. při likvidaci některých invazních nebo expanzivních druhů rostlin).

Výchova porostů:

- Postup: (a) v populacích dřevin PDS přednostně ponechávat prostor přírodnímu výběru (tzn. přednostně bez výchovných zásahů), (b) provádět lze podle stavu porostu druhový výběr za účelem odstraňování jedinců nepůvodních druhů dřevin nebo uvolňování jedinců málo zastoupených dřevin PDS, (c) jiné zásahy provádět jen po dohodě s příslušným orgánem ochrany přírody (v souladu s plánem péče).

Jiné zásahy provádět jen po dohodě s příslušným orgánem ochrany přírody (v souladu s plánem péče).

Opatření ochrany lesa včetně provádění nahodilých těžeb

- Ohrožení: mladé porosty dřevin PDS - poškozováním býložravou zvěří (zejména málo zastoupené druhy listnáčů a JD); SM-hnilobami (václavky - *Armillaria* sp.), žíry kůrovců (brouků z podčeledi *Scolytinae*), suchem, větrem; BO, MD-žíry kůrovců.
- Opatření: zajišťovat pouze ochranu dřevin proti poškození zvěří
- Biocidy, repelenty a atraktanty nepoužívat (výjimečně jen po dohodě s příslušným orgánem ochrany přírody)

Provádění nahodilých těžeb:

Nahodilá těžba - Provádění nahodilých těžeb je omezeno zejména podle podle § 34/1/a zákona č. 114/1992 Sb. (zákaz hospodařit způsobem vyžadujícím intenzivní technologie). Mrtvé dřevo je přirozenou, druhově velmi bohatou, složkou lesních ekosystémů a je proto nutné jej v PR v co největší možné míře ponechávat k zetlení.

Na základě výjimky povolené příslušným orgánem ochrany přírody je možné zpracování (a) veškerého SM, BO dříví napadeného kůrovci; (b) souší hrozících pádem na cesty, na značené turistické trasy, inženýrské sítě nebo na pozemky mimo PR - staré silné provozně nebezpečné stromy lze dle možnosti místo kácení ořezat redukčním řezem na torza, (c) ležícího mrtvého dříví z lesních cest nebo tehdy, stane-li se závažnou překážkou provádění opatření podle plánů péče.

Poznámka

Cílová druhová skladba:

Uvedená cílová zastoupení druhů dřevin PDS jsou orientační, rozhodující je dynamika jejich přirozené obnovy a zdravotního stavu.

Myslivost:

Usilovat o udržování stavů býložravé zvěře umožňujících úspěšné odrůstání zmlazení dřevin PDS

Náhrada újmy:

Případné oprávněné nároky na náhradu újmy za ztížené lesní hospodaření mohou vlastníci nebo nájemci pozemků uplatnit v souladu s § 58 zákona č. 114/1992 Sb. a s vyhláškou č. 335/2006 Sb.

Kód a název biotopu vychází z Chytrý M. et al., (2010): Katalogu biotopů České republiky. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Praha.

Přirozená druhová skladba dřevin vychází z publikace Pravidla hospodaření pro typy lesních přírodních stanovišť v evropsky významných lokalitách soustavy Natura 2000 (Planeta 9/2006, Praha) a poznatků z praxe (Horváth in verb.).
Zkratky souborů lesních typů vychází z vyhlášky č. č. 298/2018 Sb. příloha č. 4. Přehled souborů lesních typů ČR.
Zkratky dřevin vycházejí z vyhlášky č. 84/1996 Sb. příloha č. 4. Číselné označení, názvy a zkratky dřevin.
Dle vyhlášky č. 45/2018 Sb. se údaje o obmýtí a době obnovní v kategorii PR číselně neuvádějí z důvodu induktivní metody stanovení výše těžeb dle vyhl. č. 84/1996 Sb.

Přílohy:
M4 - Lesnická mapa typologická
M5 - Mapa stupňů přirozenosti lesních porostů
M6 - Mapa biotopů

b) péče o populace a biotopy živočichů

Pro podporu co největší potravní nabídky pro ornitofaunu v lokalitě (hmyz) je doporučeno ponechávat na lokalitě popadanou dřevní hmotu k zetlení. Ponechání východní části území samovolnému vývoji podpoří populace saproxylofágní entomofauny v ZCHÚ.

V území nebude přikrmována zvěř, včetně podávání solí, vitamínů a léčiv.

3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území

a) lesy na lesních pozemcích

Navrhované zásahy jsou v režimu samovolného vývoje s absencí výchovných a obnovných těžeb, bez vzniku holin (navrhovaná je redukce stanovištně nepůvodních druhů dřevin).
Popis navrhovaných zásahů je uveden v příloze T1, adresně dle JPRL.

Příloha:
T1 - Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich
M3 - Mapa dílčích ploch a objektů

3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností

V ochranném pásmu chráněného území, by nemělo docházet k vytváření holin odtěžováním až k hranicím rezervace. Dále vyloučit obnovu smrku ztepilého, přednostně podporovat přirozenou obnovu dřevin přirozené dřevinné skladby.
Při výchově usilovat o zachování či dosažení přirozeného zastoupení listnatých dřevin PDS a JD, šetřit a uvolňovat vitální jedince málo zastoupených (vtroušených) dřevin PDS (bez ohledu na kvalitu kmene) a odstraňovat geograficky nepůvodní druhy dřevin.

Rovněž zde nebude přikrmována zvěř, včetně podávání solí, vitamínů a léčiv.

3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu

ZCHÚ je vymezené hranicemi JPRL v části parcel KN, proto se navrhuje stabilizovat území geodetickým zaměřením, zanést geodetický operát do katastru nemovitostí a vyznačit lomové body v terénu (17 ks).

V území jsou instalovány 4 hranečníky se státním znakem a označením „přírodní rezervace". Instalované sloupy se státními znaky jsou bez známek poškození, ve druhé polovině platnosti plánu péče se doporučuje provést jejich kontrolu.

Obnova pruhového značení PR se navrhuje ve druhé polovině platnosti plánu péče.

3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území

a) vyhlašovací dokumentace

Definice předmětu ochrany v současně platném zřizovacím předpisu zcela neodpovídá skutečnosti, proto se navrhuje přehlásit území PR v geodeticky aktualizovaném prostorovém vymezení s redefinicí předmětu ochrany na:

a) přírodě blízké ekosystémy s výskytem typických i vzácných druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, reprezentované zachovalými lesními porosty na skeletovitých půdách a skalnatých výchozech

b) přírodní společenstva 4. lesního vegetačního stupně - společenstva bohatých bučin *(Fagetum eutrophicum)*, obohacených kamenitých lípových bučin *(Tilieto-Fagetum acerosum lapidosum)* a svěžích kamenitých bučin *(Fagetum lapidosum mesotrophicum)*

b) návrhy potřebných správních rozhodnutí o výjimkách, povoleních nebo souhlasech

V případě sanace souší hrozících pádem na pozemky mimo PR je nutná výjimka povolená příslušným orgánem ochrany přírody.

Všechny realizované zásahy navrhované v tomto plánu péče (v PR i OP) je nutné konzultovat s příslušným orgánem ochrany přírody.

V případě sanace jedinců smrku ztepilého napadeného podkorním hmyzem lze výjimečně použít biocidy pouze na základě rozhodnutí příslušného orgánu ochrany přírody.

c) ostatní

Případné oprávněné nároky na náhradu újmy za ztížené lesní hospodaření mohou vlastníci nebo nájemci pozemků uplatnit v souladu s § 58 zákona č. 114/1992 Sb. a s vyhláškou č. 335/2006 Sb.

Při obnově LHP narovnat hranice JPRL dle skutečné katastrální situace.

Při obnově LHP vymezit dle hranice PR samostatné porostní skupiny.

Orgán ochrany přírody by v součinnosti se státní správou lesa, úsekem myslivosti měl usilovat o udržování stavů býložravé zvěře umožňujících úspěšné odrůstání zmlazení dřevin PDS, proto se doporučuje upravit normované kmenové stavy zvěře ve stávající myslivecké honitbě.

3.5 Návrhy na regulaci rekreačního a sportovního využívání území veřejností

S ohledem na četnost provozně nebezpečných stromů by v obou směrech cyklostezky na hranicích PR měla být instalována informační cedule se zněním „V území hrozí pád stromů, vstup a vjezd na vlastní nebezpečí“.

Po úvaze orgánu ochrany přírody v součinnosti se zástupcem vlastníka lze pro zvýšení právní jistoty související s provozní bezpečností překlasifikovat stávající cyklostezku v PR do kategorie cyklotrasa.

3.6 Návrhy na vzdělávací a osvětové využití území

V lokalitě jsou instalovány 2 ks infopanelu bez známek poškození, ve druhé polovině platnosti plánu péče se doporučuje provést kontrolu jejich stavu. V případě zajímavých nálezů z navržených inventarizačních průzkumů provést jejich aktualizaci.

3.7 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území

S ohledem na navrhované předměty ochrany se doporučuje provést koncem období platnosti plánu péče lesnický inventarizační průzkum. Dále ve druhé polovině období platnosti plánu péče provést inventarizační průzkum ornitologický (vč. dutinových hnízdičů). Ve druhé polovině platnosti plánu péče provést inventarizační průzkum floristický a botanický (Inventarizační průzkum se zaměřením na skupinu kapraďorostů a chasmofytické vegetace nebyl dosud proveden).

Vzhledem k výskytu mrtvého dřeva v území a související bioty se doporučuje 1x za období platnosti plánu péče provést inventarizační průzkum entomologický pro skupinu saproxylofágní a inventarizační průzkum mykologický.

Stávající inventarizační průzkumy by bylo vhodné doplnit o inventarizační průzkum entomologický se zaměřením na skupinu lepidoptera, který v ZCHÚ dosud nebyl proveden.

4. Závěrečné údaje

4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností)

Kalkulace byla provedena dle nákladů obvyklých opatření MŽP (NOO MŽP), které jsou vyjádřeny cenami běžných činností (v Kč), které jsou v rámci daného typu opatření obvykle realizovány. Znění NOO MŽP použito při kalkulaci je platné od 30. 3. 2022, dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/naklady_obvyklych_opatreni_mzp

Druh zásahu (činnost)	Odhad množství (např. plochy)	Četnost zásahu za období plánu péče	Orientační náklady za období platnosti plánu péče (Kč)
Geodetické zaměření ZCHÚ	2070 m	1x	82 800,-
Stabilizace lomových bodů ZCHÚ mezníkem (17 ks)	17 ks	1x	5610,-
Obnova pruhového značení ZCHÚ	2070 m	1x	3726,-
Informační cedule (vstup na vlastní nebezpečí) (2 ks)	2 ks	1x	720,-
N á k l a d y c e l k e m (Kč)			**92 856,-**

Předpokládané orientační náklady jsou stanoveny pouze s ohledem na § 68 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb. Finančně-právní stránka je vždy řešena až před realizací konkrétních zásahů.

4.2 Použité podklady a zdroje informací

Anonym: Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů.
Anonym: Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích ve znění pozdějších předpisů.
Anonym: Vyhláška MZe č. 298/2018 Sb. o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů.
Anonym: Vyhláška MZe č. 84/1996 Sb. o lesním hospodářském plánování včetně Přílohy 4 Číselné značení, názvy a zkratky dřevin.
Anonym: Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
Culek M. (1996): Biogeografické členění České republiky. – Enigma Praha, 347 pp.
Demek J., Macovčin P. eds. (2006): Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny. Brno: AOPK ČR, 580 s.
Dočkalová Z. (2004): Inventarizační botanický průzkum PR Valach. 9 s.
Hejda R., Farkač J. & Chobot K. (2017): Červený seznam ohrožených druhů ČR. Bezobratlí. Příroda 36:177-233, Praha.
Holec & Beran eds. (2006): Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. [Red list of fungi (macromycetes) of the Czech Republic]. – Příroda, Praha, 24: 1-282.
Grulich V. & Chobot K [eds.] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny. Příroda 35 Praha, 178 s.
Chobot K. & Němec M. (2017): Červený seznam ohrožených druhů České Republiky. Obratlovci. Příroda 34, Praha, 94 s.
Chytrý M., Kučera T., Kočí M., Grulich V., Lustyk P. eds. (2010): Katalog biotopů České republiky. Ed. 2. Praha: AOPK ČR.
Kočvara R. (2004): Ornitologický průzkum přírodní rezervace Valach. 26 s.
Mackovčin, P. (ed.) et al. (2006). Mapy geomorfologického členění: Geomorfologické jednotky ČR 2005 Mapová příloha, s. 533-543. In: DEMEK, J.; MACKOVČIN, P. (eds.) et

al. Hory a nížiny: Zeměpisný lexikon ČR. Vydání II. Brno: AOPK ČR. 582 s., 1CD. ISBN 80-86064-99-9
Neuhäuslová Z., Moravec J., Chytrý M., Sádlo J., Rybníček K., Kolbek J., Jirásek J. Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. Průhonice: Botanický ústav AV ČR, 1997.
Skalický V. (1988): Regionálně fytogeografické členění. – In: Hejný S. & Slavík B. [eds], Květena České socialistické republiky 1: 103–121, Academia, Praha.
Quitt E. 1971: Klimatické oblasti ČSR. Mapa 1: 500 000.

Zdroje online:
- Přírodní biotopy a habitaty dle vrstvy Přírodní biotop aktualizace 2007 – 2020 a Habitat aktualizace 2007 – 2020 WMS AOPK ČR.
- Nálezová databáze ochrany přírody, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
https://portal.nature.cz/nd/
- Taxonomický klasifikační systém půd ČR
http://klasifikace.pedologie.czu.cz/index.php?action=showHomePage
- Metodický pokyn k přípravě a zpracování plánů péče o národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky a jejich ochranná pásma (Aktualizovaná Osnova účinná od 1.1.2019)
https://www.mzp.cz/cz/osnova_planu_pece
- digitální vektor parcel KN
http://services.cuzk.cz/

4.3 Seznam používaných zkratek

GIS – geografický informační systém
IUCN – Mezinárodní svaz ochrany přírody
JPRL – jednotky prostorového rozdělení lesa
KN – katastr nemovitostí
LHC – lesní hospodářský celek
LHP – lesní hospodářský plán
LHO – lesní hospodářské osnovy
LT – lesní typ
LVS – lesní vegetační stupeň
ND – nálezová databáze
OP – ochranné pásmo
OOP – orgán ochrany přírody
OPRL – oblastní plán rozvoje lesa
PDS – přirozená dřevinná skladba
PLO – přírodní lesní oblast
PR – přírodní rezervace
PSK – porostní skupina
SLT – soubor lesních typů
ÚSES – územní systém ekologické stability
WMS - webová mapová služba
ZCHD – zvláště chráněný druh
ZCHÚ – zvláště chráněné území

4.4. Podklady pro plán péče zpracoval

Pro Koalici pro řeky z. s. zpracoval Ing. Marián Horváth a Mgr. Petra Hanáková Bečvářová.
Plán péče není dílem autorským, ale úředním podle § 3 písm. a) zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon).

5. Přílohy

Mapy: Příloha M1 - **Orientační mapa s vyznačením území**

Příloha M2 - **Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma**

Příloha M3 - **Mapa dílčích ploch a objektů**

Příloha M4 - **Lesnická mapa typologická**

Příloha M5 - **Mapa stupňů přirozenosti lesních porostů**

Příloha M6 - **Mapa biotopů**

Příloha M7 - **Mapa historická - monochromatické ortofoto z 50-tých let**

Tabulky: Příloha T1 - **Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich**

Vrstvy: Příloha V1 - **Digitální grafické znázornění průběhu hranic dílčích ploch**

Přílohy

Příloha M1 - **Orientační mapa s vyznačením území**

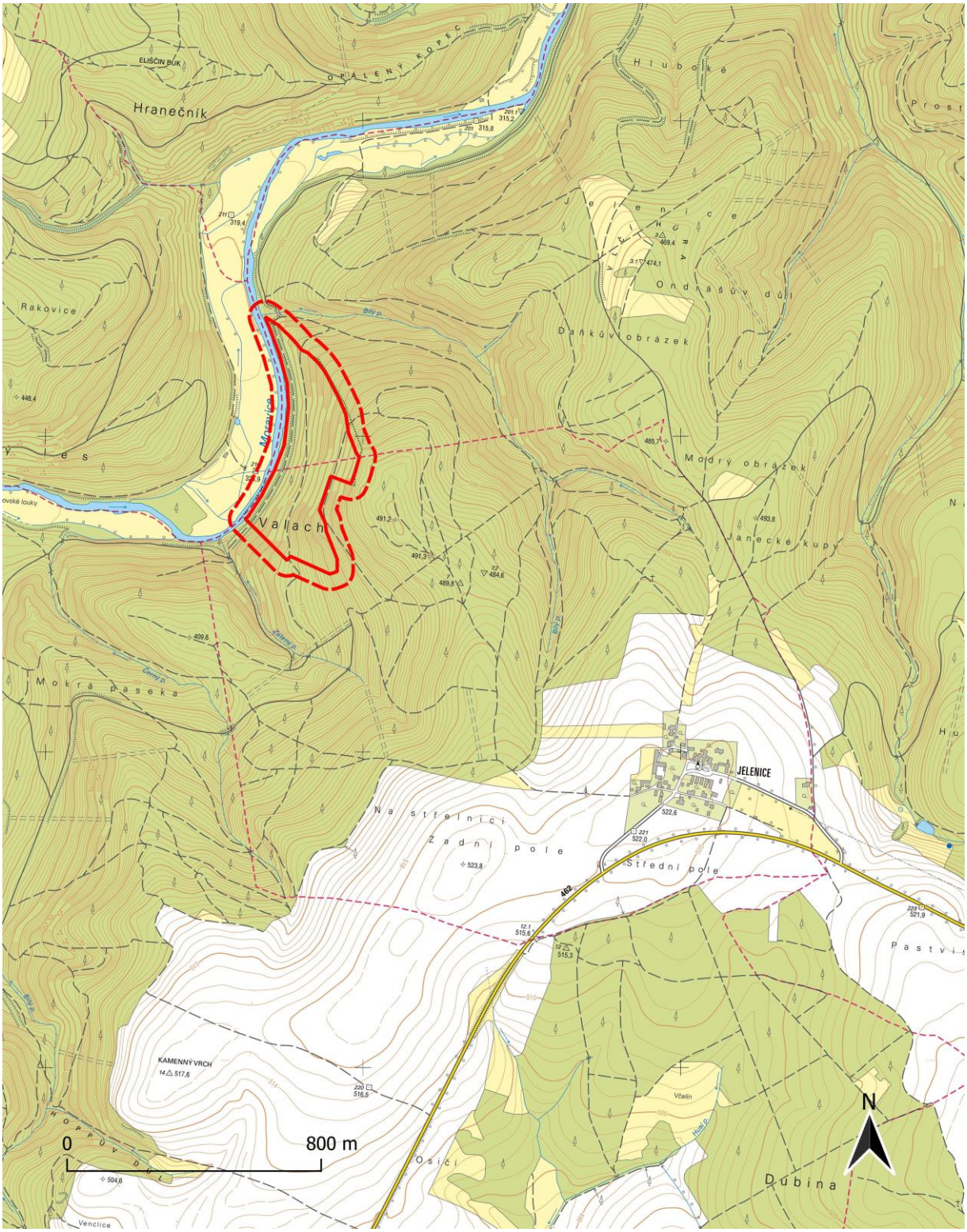

Měřítko 1:5000
Podklad zdroj: ZM 10 – WMS ČÚZK

Příloha M2 - **Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma**

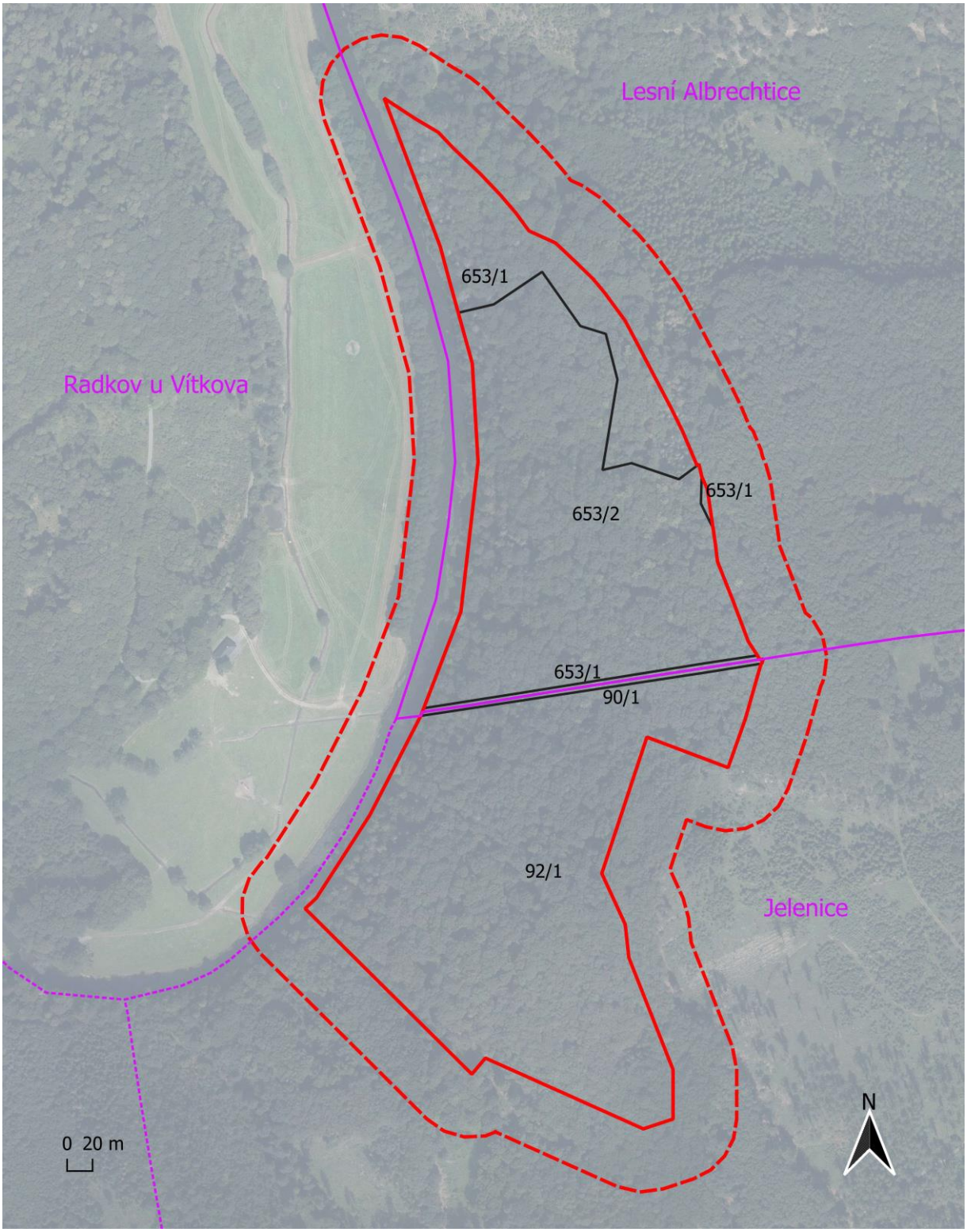

Měřítko 1:5000
Hranice parcel – shp dostupné na https://services.cuzk.cz/
Podklad zdroj: Ortofoto - WMS ČÚZK

Příloha M3 - **Mapa dílčích ploch a objektů**

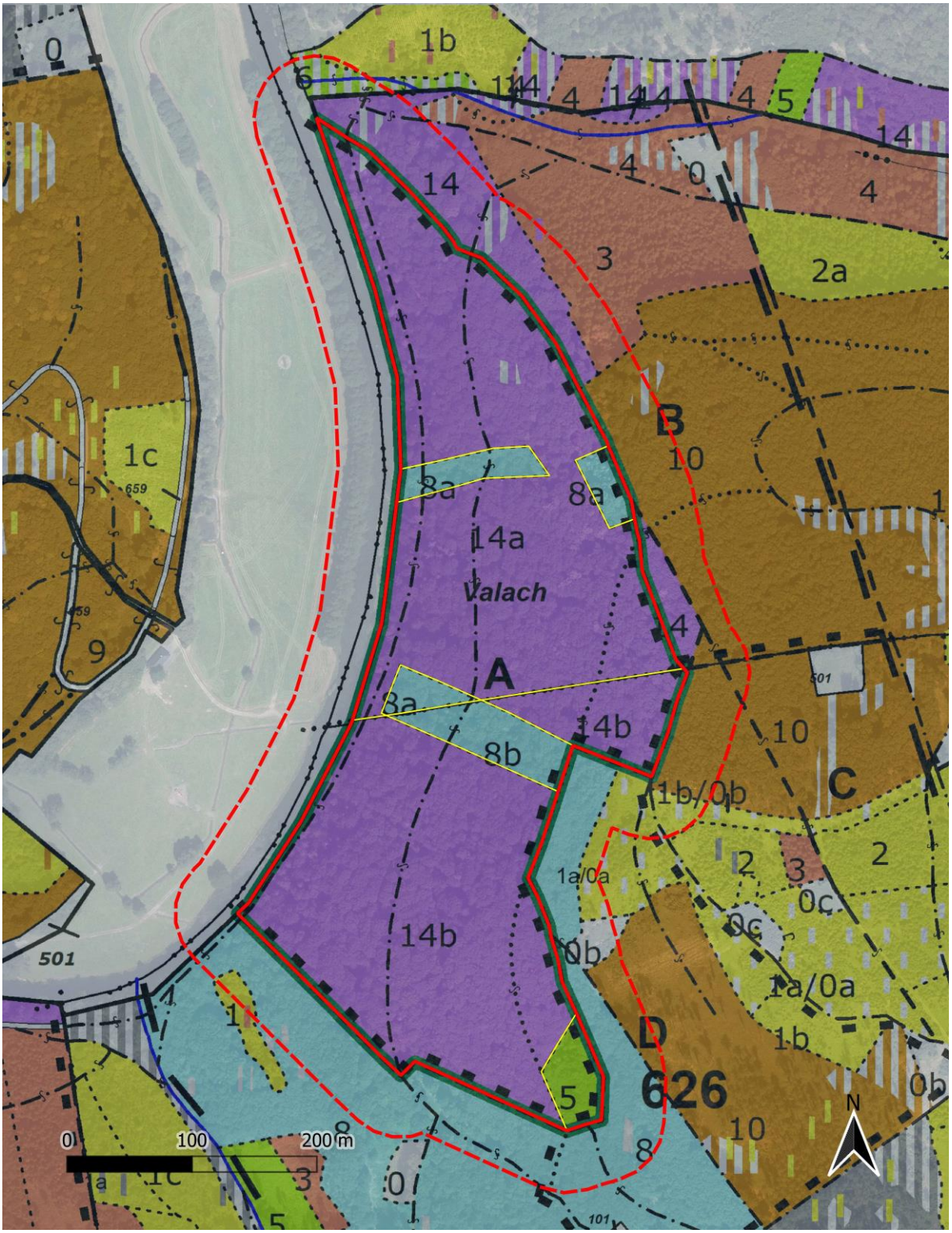

Měřítko 1:10 000
Podklad zdroj: Lesnická mapa porostní - WMS LČR

Příloha M4 - **Lesnická mapa typologická**

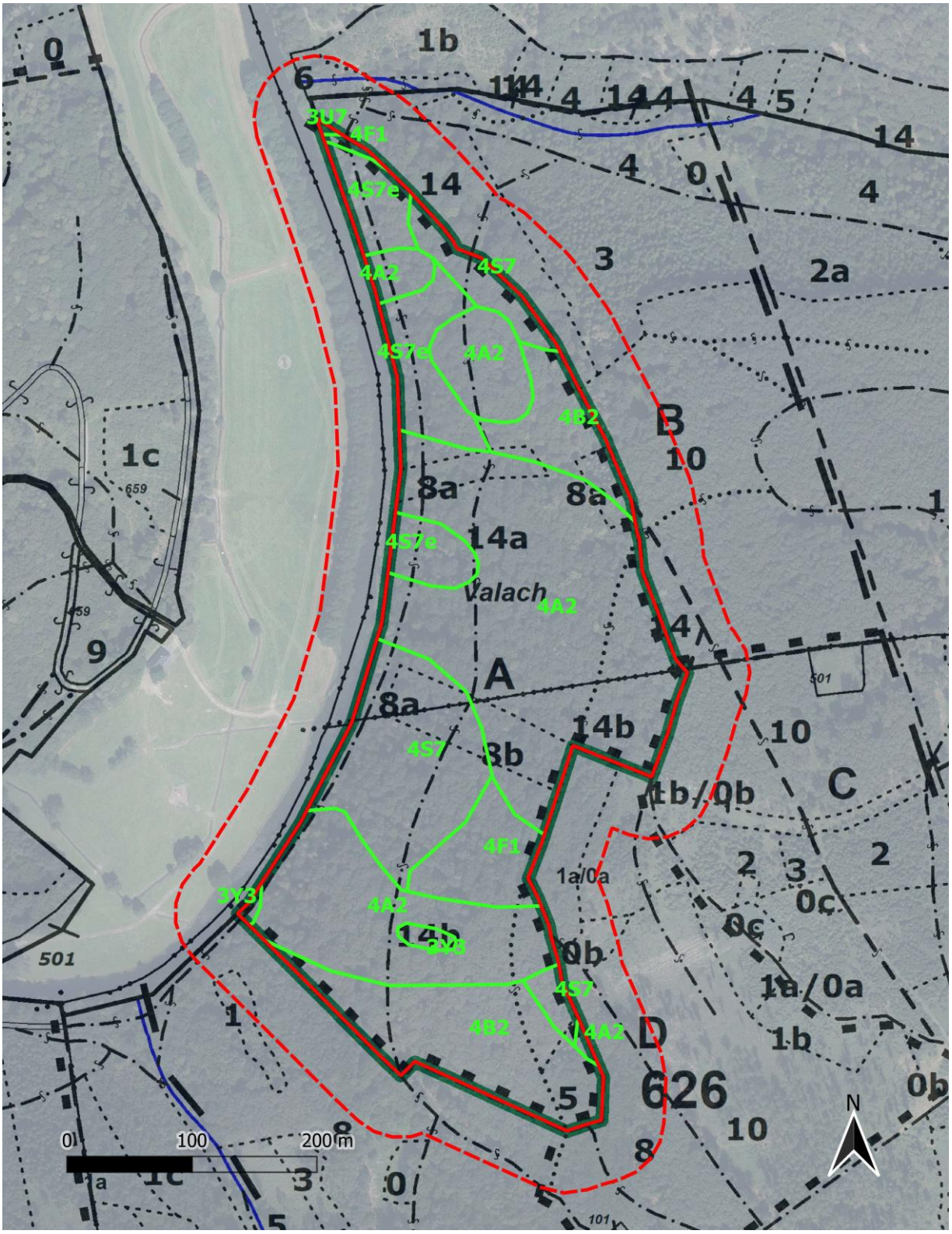

Měřítko 1:10 000
Podklad zdroj: Lesnická mapa obrysová - WMS LČR
Les. typologie - digitalizovaný vektor lesních typů dle WMS ÚHÚL

Příloha M5 - **Mapa stupňů přirozenosti lesních porostů**

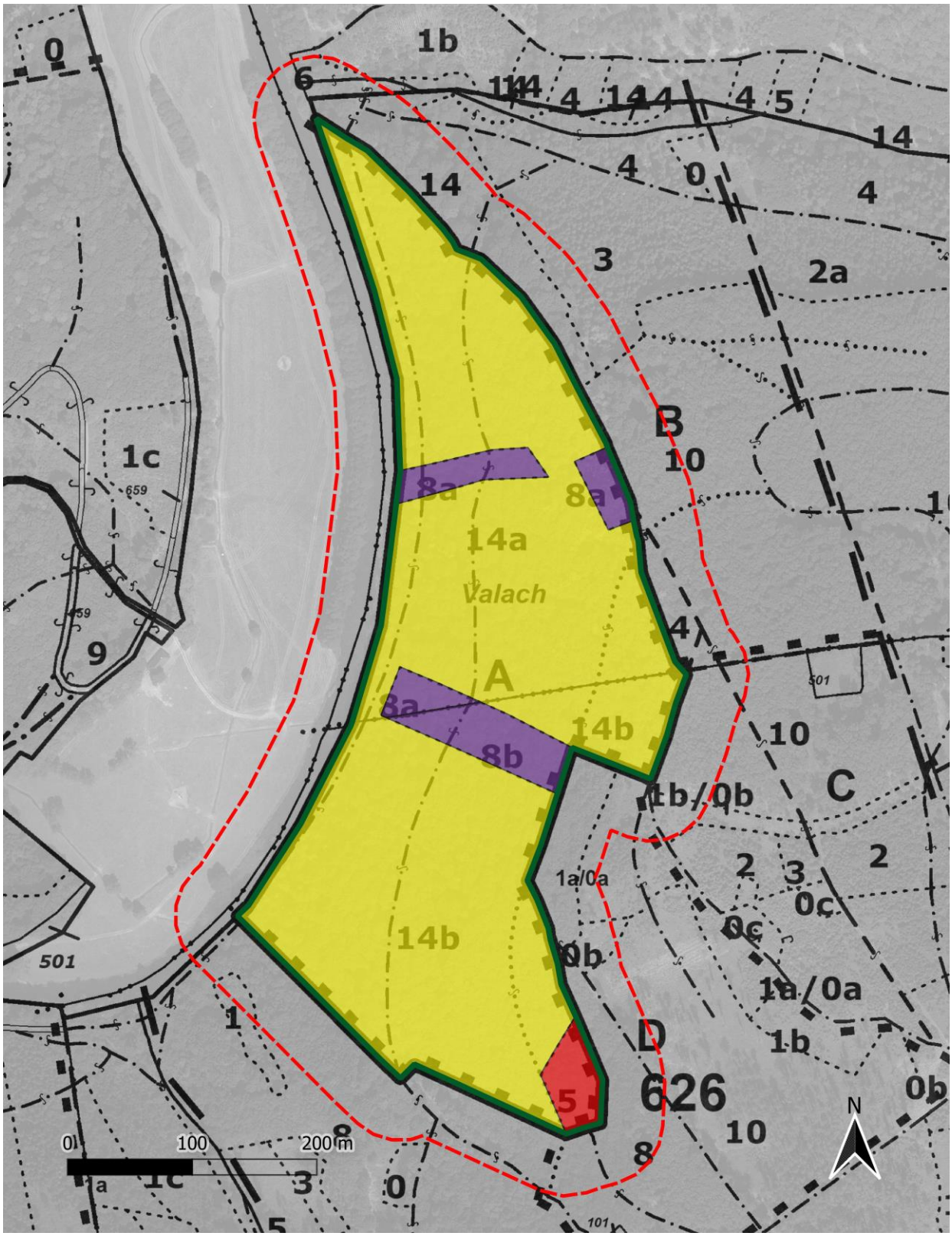

Měřítko 1:10 000
Podklad zdroj:
Ortofoto - WMS ČÚZK
Lesnická mapa obrysová - WMS LČR

Stupně přirozenosti lesů	Barva v mapě
Les přírodě blízký	žlutá
Les významný pro biodiverzitu	fialová
Les nepůvodní	červená
Lesní porosty nacházející se ve stavu samovolného vývoje	tmavě zelená

Příloha M6 - **Mapa biotopů**

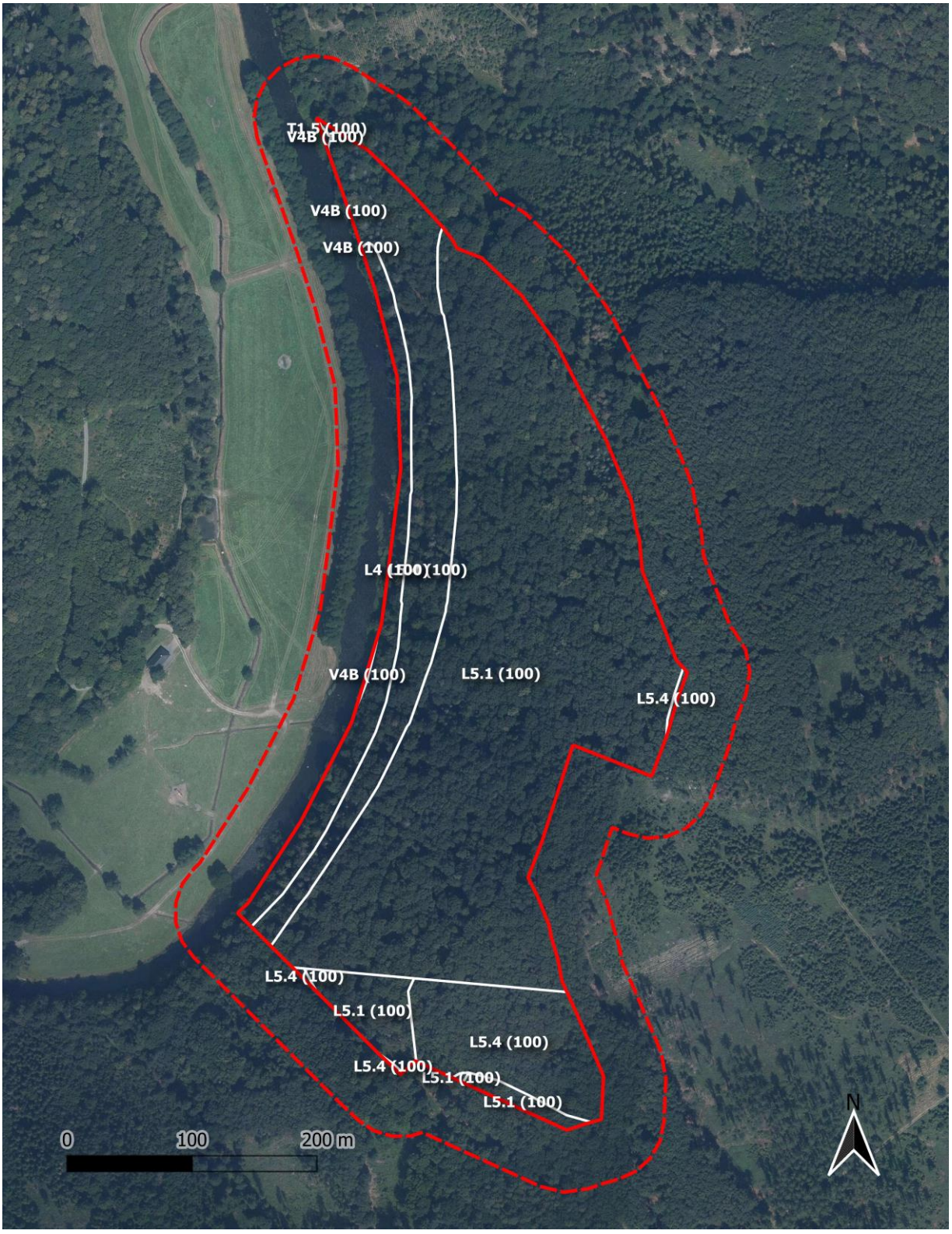

Měřítko 1:10 000
Podklad zdroj: Ortofoto - WMS ČÚZK
Vektor vrstvy mapování biotopů dostupný z data.nature.cz

Příloha M7 - **Mapa historická - monochromatické ortofoto z 50-tých let**

Měřítko 1:10 000
Podklad zdroj: WMS CENIA

Legenda k mapám:

Hranice ZCHÚ

Hranice OP

Hranice parcel dle KN

Hranice dílčích ploch

Hranice lesních typů

Hranice biotopů

Hranice katastrálních území

Značení věkových stupňů v lesnické mapě porostní:

Příloha T1 - **Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich**
PR Valach, LHC - Vítkov, LHC kód: 1351, platnost LHP 1. 1. 2013 – 31. 12. 2022

označení JPRL/dílčí plochy	část JPRL/dílčí plochy	výměra (ha)*	číslo rámcové směrnice/porostní typ	dřeviny	zastoupení dřevin (%)	stupeň přirozenosti	doporučený zásah	naléhavost	Poznámka (další charakteristika, významné druhy atd.)
626Aa14a	-	6,1	1A	BK	83	3b	Pro toto decennium samovolný vývoj Důsledně provádět individuální i skupinovou ochranu (přednostně chrániče a oplocenky)	2	Věk dle LHP:131let Zmlazení trpí výrazným okusem
				HB	5				
				LP	5				
				SM	7				
626Aa14b	-	6,08	1A	BK	87	3b	Pro toto decennium samovolný vývoj Důsledně provádět individuální i skupinovou ochranu (přednostně chrániče a oplocenky)	2	Věk dle LHP:131let Zmlazení trpí výrazným okusem
				JL	2				
				KL	5				
				LP	3				
				SM	3				
626Aa5	-	0,28	1B	SM	95	7	Pro toto decennium samovolný vývoj	1	Věk dle LHP:43let Zmlazení trpí výrazným okusem
				BR	5				

označení JPRL/dílčí plochy	část JPRL/dílčí plochy	výměra (ha)*	číslo rámcové směrnice/porostní typ	dřeviny	zastoupení dřevin (%)	stupeň přirozenosti	doporučený zásah	naléhavost	Poznámka (další charakteristika, významné druhy atd.)
626Aa8a	-	0,59	1A	BK	35	5	3 části, Pro toto decennium samovolný vývoj Důsledně provádět individuální i skupinovou ochranu (přednostně chrániče a oplocenky)	1	Věk dle LHP:77let Zmlazení trpí výrazným okusem
				SM	35				
				HB	30				
626Aa8b	-	0,48	1A	BK	70	5	Pro toto decennium samovolný vývoj Důsledně provádět individuální i skupinovou ochranu (přednostně chrániče a oplocenky)	1	Věk dle LHP:77let Zmlazení trpí výrazným okusem
				SM	30				

***** údaje dle hospodářské knihy platného LHP, *pozn.: naléhavost stupeň: 1 – zásah nutný (nelze odložit, je nutný pro zachování předmětu ochrany), 2 - zásah potřebný (jeho neprovedení neohrožuje existenci předmětu ochrany, zhorší však jeho kvalitu), 3 - zásah doporučený (odložitelný, jeho neprovedení v období platnosti plánu péče neohrožuje existenci ani kvalitu předmětu ochrany, jeho provedení však povede k jeho zlepšení).*